

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Evangelistarivm M. Maruli Spalaten. opus vere
euangelicum, sub fidei, spei & charitatis titulis in septem
libros partitum**

Marulić, Marko

Coloniæ, 1532

VD16 M 1298

de præuaricatorum pœna. cap. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35578

hæc; liga ea in corde tuo iugiter, & circūda gutturi tuo,
 vt videlicet neq; cogitatione delinquas, neq; lingua la-
 baris. Cum ambulaueris, inquit, gradientur tecum: &
 cum dormieris, custodiant te ne pecces, & vigilans le-
 quere cum eis. Quæris, cur ita? ne scilicet quamdiu per
 huius vitæ curricula incedis, iustitiæ iter deseras, & vel
 per quietem diaboli ludificationibus captaris: vel cum
 euigilas, de mundo prius quam de deo cogites. In quo
 quidem imitandus est nobis ille, qui ait, **Quomodo dicit**
lexi legem tuam domine, tota die meditatio mea est.
Igitur quotidie tecum reuolue, quotidie mente rumi-
 na, quæcunq; deo placent vt facias, quæcunq; displicent
 vt deuites. Ac si quādo pigebit cuncta repetere, ad sum-
 mam illam in euangelio a domino factam protinus re-
 curre. Diliges (inquit) dominum deum tuum ex toto
 corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua.
 hoc est maximum & primum mandatum. Secundū au-
 tem simile huic. Diliges proximum tuum sicut teipsum.
 In his duobus mandatis (inquit) vniuersa lex pendet
 & prophetæ. Omnia quippe præcepta tam legis quam
 euangelij, ad hunc ipsum rediguntur finem, vt deus &
 proximus diligatur. Ita tamen proximum dilige, vt
 deum non offendas, ita deum ama, vt nihil magis, ni-
 hil æque amasse arguaris. Et si charitas dei hæc est, si-
 cut Iohānes apostolus testatur, vt mandata eius custo-
 diamus, mendax est profecto, qui se deum diligere di-
 citur, & præcepta eius non seruat. Quæ quo diligen-
 tius adhuc studiosiusq; amplectamur, cum de observa-
 torum præmio satis dictum sit, de transgressoribus quoq;
 pœna aliquid memoremus.

Psal. 118

Mat. 23

i. Iohan. 5

De p̄uaricatorum pœna Ca. V.

SI quis interim alteri infensus maligne cauille-
 tur, sibi in mandatis ne occidat vetari, & non ne
 odio habeat, aut aliquod aliud iniuriæ inferat
 genus, meminisse debet, cuncta quidem quæ in
 altera tabula conscripta sunt, ad illam summam redi-
 gi, qua iubemur ita proximos vt nosmetipsos dili-

Mat. 5.

gere. Quo semel recepto, non solum ab omni offensa erit cessandum, sed etiam bene cuique oprandum, beneque faciendum; & quod nobis indigentibus ab aliis exigemus, id aliorum necessitati præstandum. Si cui tamē quidquam mancum in decalogo imperfectumque videbitur, omnium perfectionem ex euangelio petat: Non veni, inquit saluator, soluere legē, sed adimplere. Quā obrem sicut legis ita & euangelii mandata obseruare nobis necesse est, si saluti nostræ consultum iri volumus. Nam & ipse euangelii autor Christus, quæcunque docendo tradidit nobis, ea se a patre accepisse dixit, hoc quoque habens a patre ut filius sit, patri tamen coæternus & consubstantialis: atque ita fiet, ut illa quæ vel per patrem, vel per filium, vel per spiritum sanctum iubentur, vnius dei iussa esse credamus, vnius maiestatis imperia. Quædam tamen ad tempus obseruanda, ut illa quæ futurorum figuras continebant, quædā semper, ut hæc ipsa de quibus nūc agitur, quæ ad vitæ morumque institutionem spectant, illa vero quæ perfectio nis iunt, id est, ut paupertatem castitatemque colamus, monasticæ vitæ modum normamque sectantes, nostro relicta sunt arbitrio, antequam ea seruandi voto nos obligemus, quod si vouerimus, præstare tenebimur, non minus quam illa quæ iussa sunt. Præuaricator est qui secus fecerit. Sed iam redeat vnde digressa est oratio, & sicut institimus ipsas præuaricatorum pœnas fidelium traditionum scripta percurrendo, solícite scrutemur. Neque hoc sine dolore, immo nec sine metu, ne ipsi quoque cum peccatores simus, in illas incidamus. Legimus enim in Deuteronomio execrationes de monte Hebal, a Leuitis dei iussu prolatas, & inter legēdum contremiscimus. Maledictus, inquiunt, qui facit sculptile, quod est contra primæ tabulæ mandatum. Contra secundæ autem præcepta delinquentibus dicitur, Maledictus qui non honorat patrem suum & matrem suā. Maledictus qui transfert terminos proximi sui. Maledictus qui errare facit cæcum in itinere. Maledictus qui peruertit iudicium aduenæ, pupilli, & viduæ. Maledi-

Deute. 27.

Etus qui dormit cum vxore patris sui, & reuelat operi-
 mentum lectuli eius: & qui dormit cum iumento, vel
 cum sorore, vel cum socru, vel cum vxore proximi: &
 & qui percusserit proximum, & qui pro pretio viræ in-
 fidiatur alienæ. Post multa, Maledictus aiunt, qui non
 permanet in sermonibus legis huius, nec eos opere per-
 ficit. Deinde iterum ad maledicendum acrius insurgen-
 tes, ad transgressoremq; conuersi, dicunt: Maledictus
 eris in ciuitate, maledictus in agro, maledictum horre-
 um tuum, & maledictæ reliquæ tuæ, maledictus fru-
 ctus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenta bouum
 tuorum, & greges ouium tuarum: maledictus eris in-
 grediens, & maledictus egrediens. Longum foret cun-
 cta referre quæ ibi colliguntur, sed breuiter, nihil pror-
 sus mali, quod in hac vita mortalibus accidere possit,
 præmittitur: vsque adeo graue crimē est, diuinis nol-
 le parere mandatis, & aduersus ea niti propriæ volū-
 tatis libidini blandiendo. Eadem enumerantur in Leui-
 tico, & præcipue fames, pestilentia, gladius: multisq;
 in locis scripturæ id ipsum non siletur: vt quod toties
 repeti audis, euenturum peccatis exigentibus minime
 dubites. Nam in Isaia quoque loquens ipse terræ cæli-
 que conditor ac dominus, ait: Si volueritis & audieri-
 tis me, bona terræ comedetis, q; si nolueritis, & me ad
 iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos.
 Multa huiusmodi in Ieremta, multa in Ezechiele, nec
 pauca in reliquis prophetis leguntur, minis terroribus
 que plena: quorum quam certus euentus fuerit, cū plu-
 rimarum vrbium excidia, tum potentissimorum quon-
 dam regum infelicissimi exitus testantur. Primus Israe-
 litarum Saul rex, sicut a Samuele propheta ei prædi-
 ctum fuerat, quia voci domini non obediuit, a Palesti-
 nis magno prælio superatus, cum liberis occupuit, sce-
 ptrum q; regni de domo & familia illius ad alios fuit
 translātū, vt quale scelus sit, dei mandata præterisse, non
 ipse solū, sed etiā filius qui reliquus erat, nepotesq; ei⁹
 sentirent. Vt aut post hūc alioq; q; runda parem fortunā
 silentio transeam, Sedechiæ maiori deploratione di-

Deut. 20

Leuit. 26

1. Reg. 31.

4. Reg. 25. gna clades compellit, si modo plorandi sunt, qui iuste pro scelere puniuntur. Hic capta a Chaldæis Hierosoly ma cum fugeret, comprehensus vinculisq; constrictus coram rege vna cum liberis adducitur: hi spectante pa tre trucidantur, ille deinde etiam oculis orbatur, quos mallet ante erutos, ne filiorum cædem videret. Vincens postremo & cæcus in Babylonem est ductus, templum ipsum atq; domus vrbis igni cõsumptæ, turres ac mœ nia solo æquata, populus captiuus præter eos qui ceci derant, Babylonem translatus, quæ fere omnia per Ie remiam prophetam comminatus fuerat dominus tam regi ipsi, quã populo, eo quod filios Rechab patri ma gis obedientes fuisse comperisset, quam illos sibi. Iusiur randum enim violauerant, rebelles facti Chaldæorũ regi Nabuchodonosoro, templum dei sui gentilitium rĩ tum secuti polluerant, prophetis vera vaticinantibus illuserant, & cum propterea tot mala se passuros audis sent, deprauatos animi mores corrigere neglexerant. Contempta itaq; diuinitas non distulit vindictam, vbi in flagitio cognouit obduratos, & cum nulla denun tia tione futuræ vltionis deterreri possent, vltima calami tate affixit. Antehac ob idem delictum & Samaria ab Assyrijs debellata, & populus cum rege Osce patriis a uulsi sedibus, in Assyriamq; traducti seruiuerunt. Nemo ergo regum, nemo principum vel sibi vel imperii sui viribus nimio plus confidat. Si quis præuaricator mã datorum dei esse perseuerauerit, & nec vno aut altero flagello commonitus ab impietate animum auerterit, repente videbit misceri omnia quæ ditionis suæ sunt, hos capi, illos cædi, altos desciscere, diutinam liberta rem statim seruitute mutari, & opes illas, quas multo rum annorum victoriæ aceruauerant, paruo temporis momento hostium prædam fieri. Neq; enim hoc hu manæ vires efficiunt, sed iniuriarum suarum vltor de us, qui solo nutu & cælum diruere, & terram potēs est dissipare. Secure feliciterq; regnabit, qui ipsum regem regum & dominum dominantium nouerit colere ac reuereri. Nobis tamen nulla omnino seculi huius ad-
4. Reg. 17. in flagitio cognouit obduratos, & cum nulla denun tione futuræ vltionis deterreri possent, vltima calami tate affixit. Antehac ob idem delictum & Samaria ab Assyrijs debellata, & populus cum rege Osce patriis a uulsi sedibus, in Assyriamq; traducti seruiuerunt. Nemo ergo regum, nemo principum vel sibi vel imperii sui viribus nimio plus confidat. Si quis præuaricator mã datorum dei esse perseuerauerit, & nec vno aut altero flagello commonitus ab impietate animum auerterit, repente videbit misceri omnia quæ ditionis suæ sunt, hos capi, illos cædi, altos desciscere, diutinam liberta rem statim seruitute mutari, & opes illas, quas multo rum annorum victoriæ aceruauerant, paruo temporis momento hostium prædam fieri. Neq; enim hoc hu manæ vires efficiunt, sed iniuriarum suarum vltor de us, qui solo nutu & cælum diruere, & terram potēs est dissipare. Secure feliciterq; regnabit, qui ipsum regem regum & dominum dominantium nouerit colere ac reuereri. Nobis tamen nulla omnino seculi huius ad-

uersa æque timere conuenit, atque illa quæ post præ-
 sentis vitæ finem peccatoribus infliguntur. Præsentia
 enim mala quamuis teterrima venerint, longiora esse
 nequeunt vitæ nostræ breuitate, nullumque infortu-
 nium tam immane esse potest, quod non leniat ac miti-
 get aduentantis & iam iamque affuturæ mortis expe-
 ctatio. At vero illa supplicia, quorum nullus speratur
 finis, nulla intermissio, nullum leuamen, quis non ex-
 horrescat nisi qui ne his quidem, quæ de inferorū pœ-
 nis diuinitus tradita sunt, fidem adhibet, quæ sane in-
 credulitas nequaquam a supplicijs hominem liberat,
 sed eidem duplicat eorum grauitatem. Leuiores sunt e-
 nim, quæ fragilitate naturæ peccamus, quam quæ ani-
 mi malitia credere nolendo committimus. Igitur siue
 quis credit, siue non credit, si aliter ac omnibus præce-
 ptum est, vixerit, salu^s esse non poterit, quia longe est
 a peccatoribus salus. Mandati transgressio primos ho-
 mines Adam & Euam eiecit de paradiso, angelos de cæ-
 lo præcipitauit; & tu eiusdem fortasse delicti reus, illo
 ascendere speras? Fallet te spes ista, fallet profecto, nisi
 penitentiam egeris. Penitenti autem præstabitur mi-
 seratio, dicente domino; Penitentiam agite, & appro-
 pinquabit vobis regnum cælorum, quod si ad viam iu-
 stitiæ, a qua procul aberras, reuerti neglexeris, iam tã-
 dem tuæ imbecillitati derelictus, peccata super pecca-
 ta cumulabis, ac veluti absq; gubernaculo in mari flu-
 tuans nauis, quocunq; concupiscentiæ tuæ te impellet
 flatus, eo fereris. Id tibi futurum ille qui nouit omnia
 antequam fiant, prædicit in psalmo ita loquens: Non
 audiuit populus meus vocem meam, & Israel non at-
 tendit mihi, & dimisi eos secundum desideria cordis eo-
 rû, ibunt in adinventionibus suis. Nihil illo homine in-
 felicius, a quo diuinæ benignitatis auxilium subtrahi-
 tur. Cum enim sic destitutus nihil boni per se agere pos-
 sit, & suis affectibus ad malum pronis anhelet, con-
 tinuo in omne nefas præceps feratur necesse est.
 Idcirco non solum a paradisi expectatione excludi-

Psal. 118.

Mat. 4.

R salm. 80

Luc. 12 tur, verum etiam indies grauius futurum sibi supplicium comparat in inferno. Ille enim seruus (vt in euangelio legitur) qui cognouit voluntatem domini sui, & non se præparauit, & non fecit secundum voluntatem eius, plagis vapulabit multis. Ne igitur æterni ignis magis omnibus expauescendo tormento obnoxij simus post præteriti delicti pœnitentiam, ad iustitiæ capessenda opera accingamur, auxilium a domino implorantes, vt ea quæ nos facere iussit, ipso adiuuante faciamus, & quæ fieri vetuit vitemus. Ita Christianæ hereditatis, quæ omnem nostræ æstimationis computationem superat, consortes esse merebimur, cum ipse **Mat. 12** Christus dicat: Quicumq; fecerit volūtatem patris mei qui in cælis est, ipse meus frater, soror, & mater est, quæ si diceret: Is mihi in cælesti regno erit coniunctissimus, atq; arcta in primis cognatione copulatus, q; hic in exequendis dei mādatis mihi proxime effici studuerit, vt sit particeps Christi gloriæ, qui Christi prius extiterit obedientiæ comes. Cæterum quoniam vndiq; insidiæ, vndique laquei nos circumdant, magnopere nobis vigilandum erit, ne in illis incidamus. Non incongrue igitur post mandatorum tractationem de vigilia differemus.

De vigilia. Caput. VI.

Vitæ mortalium tempus quam breuissimum est, ipsi senes parum se vixisse conqueruntur. Sed cū vita vigilia sit, nonne etiam tanto minus viuit aliquis, quanto plus quieti ac somno indulget? Nolo tamen vt extendendæ in longius spatium vitæ gratia, vigiliæ obseruatio te delectet, sed ea duntaxat de causa vt & a vitijs facilius abstineas, & virtutibus proficias magis. Vigilando autem vtrumq; effici posse facile nobis persuadebimus, si noui veterisq; instrumenti fidelia testimonia audire voluerimus. Clamat in euangelio dominus: Vigilate & orate ne intretis in tentationem. Periculum ergo imminet illis, qui ultra naturæ necessitatem dormiunt, ne carnis diabolice tenta-